

Memo van de gedeputeerde

H.I. Roijackers

Gedeputeerde Water, Natuur en Gebiedsgerichte aanpak

Onderwerp

Droogteagenda voor Brabant bekrachtigd door het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) als vervolgstap op het advies van de onafhankelijke adviescommissie Droogte

Datum

1 maart 2023

Documentnummer

5230916

Aan

Provinciale Staten van Noord-Brabant

Kopie aan

Van

H.I. Roijackers

Telefoon

Email

hroijackers@brabant.nl

Bijlage(n)

1

Geachte Statenleden,

Via deze memo wil ik u graag informeren over de concept Droogteagenda voor Brabant, die ik samen met onze waterpartners heb bekrachtigd in de vergadering van het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg (BBG) op 8 februari 2023. De concept Droogteagenda (hierna te noemen Droogteagenda) geeft invulling aan het Droogteadvies 'Zonder water, geen later' en dient tegelijkertijd als gedeeltelijke invulling van de structurerende keuzes die het Rijk in de Kamerbrief Water en bodem sturend d.d. 25 november 2023 heeft opgenomen.

Op 15 september 2022 heeft de onafhankelijke adviescommissie Droogte haar advies gepresenteerd in het rapport '[Zonder water, geen later](#)' (hierna te noemen Droogteadvies). In samenwerking met alle BBG-partners, is het droogteadvies in de afgelopen periode geanalyseerd en naast bestaande afspraken uit het vigerende Grondwaterconvenant voor Brabant (d.d. 21 december 2021) geplaatst. De bijgevoegde Droogteagenda voor Brabant is op basis van deze analyse opgesteld en door de BBG partners op 8 februari 2023 gezamenlijk bekrachtigd.

In de komende maanden, tot de periode mei-juni, wordt een Statenmededeling voorbereid ter verdere informatie van de nieuw geïnstalleerde Provinciale Staten en met vooruitblik op het overdragen van deze droogteopgave in de komende bestuursperiode.

Met vriendelijke groet,

H.I. Roijackers

Bijlage:

1. Concept Droogteagenda voor Brabant

DROOGTEAGENDA NOORD-BRABANT

In de BBG van 7 december 2022 is afgesproken dat onderhavige Droogteagenda Brabant wordt uitgewerkt en wordt voorgelegd in de BBG vergadering van 7 februari 2023. De Droogteagenda geeft weer hoe de twee sporen (convenant en advies) zich tot elkaar verhouden en wat er extra wordt gevraagd in het Droogteadvies t.o.v. de afspraken uit het Grondwaterconvenant, vervolgens vertaald in speerpunten voor de korte en lange termijn.

Onderhavige Droogteagenda is geen statisch document en kan wanneer hiertoe aanleiding zijn door de BBG worden aangevuld. Bijvoorbeeld wanneer de gemeenten aansluiten bij het Grondwaterconvenant, of er vanuit de landelijke lijn vanuit Water en Bodem Sturend extra opgaven en fondsen voor Brabant bijkomen. Het streven is dat de Droogteagenda op termijn, in de volgende bestuursperiode wordt vastgesteld, als de gemeentes volwaardig zijn aangehaakt.

Verdroging is in Brabant een grote en urgente opgave. Door de klimaatverandering en door de droge seizoenen van de afgelopen jaren wordt dit beeld bevestigd. Daarom hebben partners in Brabant afspraken gemaakt om te komen tot een duurzaam grondwatersysteem. In december 2021 zijn de acties en maatregelen vastgelegd in het Grondwaterconvenant; een degelijke basis voor de uitvoering tot 2027 (korte-termijn). Op 15 september 2022 is het advies van de Adviescommissie Droogte Zonder water, geen later (hierna Droogteadvies) gepresenteerd. Het rapport roept op nú aan de slag te gaan om het (grond)-watersysteem weerbaar te maken voor langere periodes van droogte en spaarzaam om te gaan met ons kostbaar grondwater. 12 adviezen van de adviescommissie Droogte beschrijven hoe te komen tot een omslag in het (grond)waterbeheer in Noord-Brabant, met als doel een duurzaam beheer van onze watervoorraden en een nieuw evenwicht tussen grondwateraanvulling, afvoer en onttrekking. In het Droogteadvies wordt de richting van en afspraken uit het Grondwaterconvenant bevestigd en de grote urgentie van de aanpak van droogte nogmaals benadrukt. Met een tijdshorizon van 2040 geeft het advies het langetermijnperspectief voor de aanpak van verdroging.

Het Grondwaterconvenant (korte-termijn maatregelen) wordt uitgevoerd tot 2027. Het Droogteadvies geeft het lange-termijn perspectief met doorkijk naar 2040. Onderhavige Droogteagenda geeft aan hoe het convenant en advies zich tot elkaar verhouden en wat er extra wordt gevraagd o.b.v. het Droogteadvies, vertaald in speerpunten voor 2024 en trajecten die aanvullend worden ingezet.

De Droogteagenda kenmerkt zich door:

- Ombouw naar een klimaatbestendig, droogterobuust (grond)watersysteem;
- Iedere partij is aan zet voor een deel van de opgave;
- Alleen samen kunnen we de omslag in het (grond)waterbeheer realiseren;
- Afwachten is geen optie: structurele maatregelen hebben een uitvoeringstermijn tot wel 10 jaar.

Om te komen tot een droogterobuust (grond)watersysteem staat in het Droogteadvies aangegeven hoeveel meer (grond) water aan te vullen en hoeveel minder te onttrekken. Daarnaast worden de condities om te komen tot systeemverandering beschreven als “wederombouw op waterbasis”.

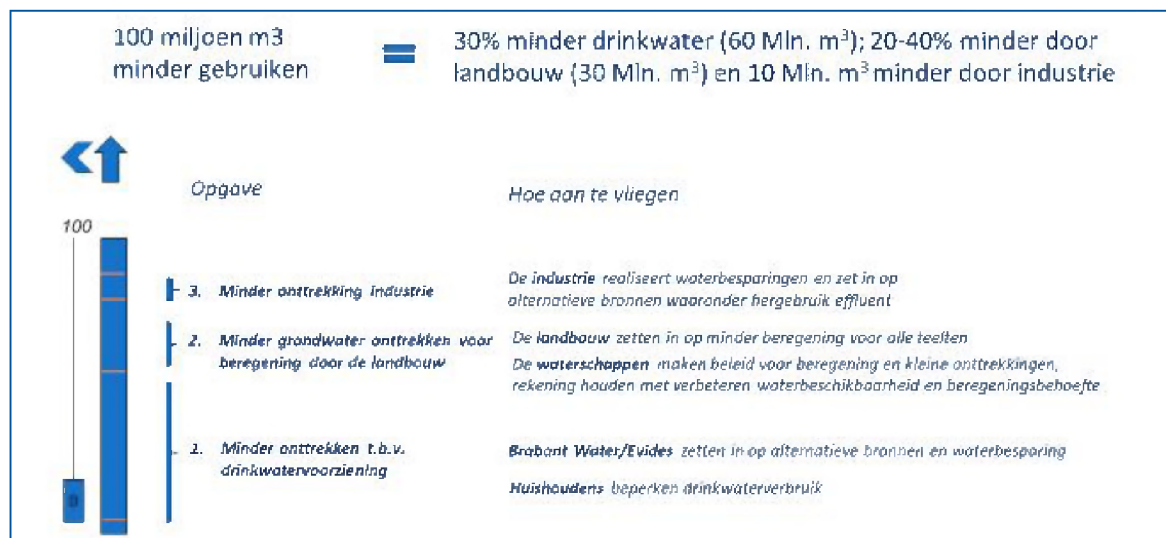
In het Droogteadvies wordt de opgave gekwantificeerd als volgt:

Aanpak van de opgave in Brabant

In de figuren hieronder wordt beschreven hoe de uitwerking van de adviezen kan worden aangepakt in Brabant.

In bijlage 1 treft u het overzicht wie wat op zou moeten pakken zoals beschreven in het Droogteadvies. Tevens is in deze bijlage geanalyseerd wat de éxtra opgave is ten opzichte van het Grondwaterconvenant (rechterzijde). Dit overzicht dient als vertrekpunt voor verdere verkenning van de in het vervolg genoemde speerpunten en ontwikkeltrajecten.

Speerpunten en aanvullende trajecten

Om te komen tot versnelling in de uitvoering hebben we speerpunten en aanvullende en nog niet belegde trajecten geïdentificeerd. De speerpuntprojecten 1 tot 6 zijn acties vanuit het Grondwaterconvenant waar met prioriteit op wordt ingezet om de uitvoering te versnellen. Daarnaast wordt gestart met twee aanvullende trajecten die niet langer kunnen wachten om vóór 2040 tot een droogte-robust (grond)watersysteem in Brabant te komen. Ieder speerpunt en ontwikkeltraject heeft een trekker vanuit de partners die verantwoordelijk is voor de organisatie en de voortgang en het betrekken van de andere partijen.

Speerpunten projecten

1. Sponswerking vergroten en vernattingsmaatregelen realiseren in de haarvaten van het watersysteem
2. Werken aan revitalisering bossen om de verdamping van natuurterreinen te beperken
3. Verkenning inzet van effluent met het oog op hergebruik in de omgeving
4. Alternatieve bronnen voor drinkwatervoorziening en andere bronnen huishoudens en industrie
5. Impuls geven aan het klimaatbestendig inrichten van de bebouwde omgeving
6. Monitoring om actuele data en waterbalansen beschikbaar te hebben

Twee aanvullende ontwikkeltrajecten starten in 2023

Nu aan de slag met het Droogteadvies: Starten van twee trajecten 'wederombouw op waterbasis'

- A. Juridisch, financieel en ruimtelijk instrumentarium, verbonden aan NPLG gebiedsprogramma en de kamerbrief Water en Bodem sturend, als basis voor ondersteunend beleid;
- B. Cultuuromslag gericht op Waterbewustzijn o.a.:
  - (drink)waterzuinig zijn;
  - En waterzuinig bouwen.

De samenwerking van de partners verloopt in vertrouwen, zoals de partners het Grondwaterconvenant ook hebben we getekend in vertrouwen. Onderhavige Droogteagenda en het uit te werken uitvoeringsprogramma zijn geen statische documenten en kunnen worden aangevuld op basis van actuele ontwikkelingen en het aanhaken van Brabantse gemeentes.

BIJLAGE 1

Wie	Wat
Waterschappen	- Houden meer water vast in het stroomgebied door het afvoersysteem om te bouwen tot een meer op vasthouden gericht systeem. - Vragen op jaarbasis zoveel mogelijk extra toe aan het grondwater door meer water te infiltreren in zowel het landelijk gebied (samen met landbouw en het terrein-beheerder) als in stedelijk gebied (samen met gemeenten en wonaars). - Vragen infra maatregelen uit om effluent aanvullend te voorzien met het oog op hergebruik in de omgeving. - Nemen het initiatief om te komen tot versafingsmaatregelen in buurtschappen rondom natuurgebieden - Stellen hindoer gebiedsgerichte strategieën op voor invulling van deze opgave(n) met ondersteuning van allen bij het waterbeheer betrokken partijen
Drinkwaterbedrijven	- Zorgen voor een reductie van 30% aan grondwatergebruik in 2040 waarbij besparingen in huishoudens, industrie en het eigen productieproces worden gecombineerd met alternatieve bronnen. - Stimuleren waterbesparing bij consumenten door opvang van hemelwater voor laagwaardig gebruik; - Dragen bij aan een innovatie-agenda voor waterbesparing en kringloopsluiting - Verduurzamen ondiepe winningen in de buurt van natuurgebieden - Ontwikkelen een strategie van meerdere type bronnen per waterbedrijf
Landbouw	- Voert samen met de waterschappen vermatingsmaatregelen uit; - Extensiveert het landgebruik in bufferzones rondom natuurgebieden en in gebieden die voor reguliere landbouw te nat worden en verkent welke verdienmodellen daarvoor in de plaats kunnen komen. - Zet kennis over droogteresistentie productie in en combineert deze met het eigen vakmanschap om tot 2040 20-40% minder grondwater te onttrekken voor agrarische productie.
Landbouwbeheerders	- Waken aan bosomvorming om de versnippering van natuurterreinen en het risico op bosbranden te beperken. - Passen het beheer van natuurterreinen aan om meer water vast te houden of te infiltreren op plekken waar dat kan
Industrie	- Stelt een innovatie-agenda op voor waterbesparing en kringloopsluiting op regionaal niveau om te komen tot tenminste 10 miljoen m³ extra besparing op jaarbasis.
Het Rijk	- Maakt investeringsruimte mogelijk voor waterbedrijven b.v. de omslag naar alternatieve bronnen. Dit doet ze door onder andere aanpassing via normstelling vanuit het financieel toezicht en/of verhoging van de fregeestruimte maximaal (afgifte van dr) drinkwaterprijs - Verden vermindert Het Rijk andere beperkende regelgeving zoals kwaliteitsnormen voor hergebruik van restwater, verplichte opvang van hemelwater bij nieuwbouw (Bouw-land) en andere aanvullende - Zorgt voor brekingslijn van Deltafondsmiddelen voor water en droogte vanaf 2025 - Faciliteert grensoverschrijdende samenwerking met Vlaanderen en Duitsland
Provincie	- Stelt in 2025 de gebiedsspecifieke strategieën per waterschap vast en maakt ruimte in het coalitieakkoord van 2023 om deze financieel te ondersteunen; - Brengt de bestaande en nieuwe onttrekkingen onder een regime van (gestaffelde) heffingen, samen met de waterschappen, en past de vergunningen waar nodig aan op de WvW Natuurbescherming; - Geeft in de gebiedsplanen die vanuit NPLG worden opgesteld aan hoe een robuust, veiligheids- en circulair grondwatersysteem kan bijdragen aan de reductiedoelstellingen vanuit sticht op verbetering van waterkwaliteit en klimaat, zodat ook gebieden kunnen worden aangewend voor droogtebestendigheid; - Brengt bij het rijk aan op aanpak van beperkende regelgeving zoals kwaliteitsnormen voor hergebruik van restwater, verplichte opvang van hemelwater bij nieuwbouw en het vormen van het toezicht op de samenwerking van middelen door waterbedrijven specifiek voor het verminderen van het grondwatergebruik; - Draagt zorg voor een snelle doorloop van vergunningprocedures voor alternatieve drinkwaterbronnen (zoals brak- en zeewater), onder meer door de uitbreiding van kennis en capaciteit bij vergunningverlenende instanties; - Zet het ruimtelijk instrumentarium in (Wet Inrichting Landelijk Gebied) om de herenbouw op waterbasis ter hand te nemen; - Stelt een onafhankelijke droogteregisseur aan die met voldoende zeggenschap en budget kan sturen op de samenhang en uitvoering van de benodigde maatregelen op weg naar 2040; - Verkent samen met partners of een markt voor waterdiensten kan worden opgezet; - Brengt het aspect van drinkwater en waterbesparing in bij de verstedelijkingsopgave, samen met gemeenten en ontwikkelaars; - Neeft initiatief om de bestaande consensuscultuur voor besluitvorming te vershallen juist vanuit de samenhang voor het Brabantse grondwatersysteem (uitvoering van maatregelen die over de eigen opgave heen gaat); - Zet in samenwerking met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij een kennis- en innovatieprogramma op rondom coöperatie voor een circulair grondwatersysteem
Gemeenten	- Geven een impuls aan het kleinschalig inrichten van de openbare ruimte; - Ontwikkelen samen met de provincie en ontwikkelaars nieuwe perspectieven voor beperking van het watergebruik;
Brabanders	- Vergewist oer de 'verloste' wordt onderdeel van het nieuwe waterbewustzijn van de Brabanders; - Brabanders zorgen – met hulp van gemeenten – voor verschillende waterbesparende maatregelen, waarbij alle nieuwe huizen met technische besparingen en regenwater/grijswaterhergebruik 75% per huishouden moeten besparen, en een derde van de bestaande woningen met technische ingrepen tot 30% moet besparen.
Bedrijfsleven en kennisinstelling	- Dragen zorg voor het innovatieprogramma 'Zonder water geen Later' en houdt voor zicht op de samenwerking.
Brabantse cultuursector	- Ontwerpt een inspirerend en mobiliserend cultureel programma om waterbewustzijn te vergroten.

Extra opgave t.o.v. grondwaterconvenant

Waterschappen

- max water vasthouden landelijk + bebouwd
- extra zuiveren t.b.v. hergebruik effluent
- strategie (grond)watersysteem per WS

Drinkwaterbedrijven

- 60 Mln m³ minder in 2040 = grote maatschappelijke opgave
- brak- en zeewater moeten lukken;
- bereidheid consument en industrie tot waterbesparing

Landbouw

- via BBWP als voorwaarde om te beregenen naar naar veel minder beregenen (reductie 30 Mln m³);
- bufferstrategie rondom natuurgebieden

TBO

- 10 Mln m³ minder verdampen;
- vele Mln m³ meer vasthouden in NNB

Industrie

- 60% minder dan huidige onttrekking (10 Mln m³);
- van pilots naar grootschalig toepassing in 2040;

- Opleidingsaanpak voor drinkwater

Rijk

- alles, Rijk geen deel GWC

Provincie

- Water en Bodem écht sturend door vaststelling strategie (grond)watersysteem per waterschap
- Regime (gestaffelde) heffing
- Financiering o.a. met NPLG gelden
- Mogelijk aanpassen vergunningen (intrekken laagwaardig gebruik + mogelijk aanpassen aan Nbw)
- Ruimtelijk instrumenten: landinrichting 2.0
- Mogelijk droogtefondsen
- Mogelijk droogteregisseur

Gemeenten

- Koppeling verstedelijkingsopgave, waterzuinig nieuwbouw en samen met Brabanders realisatie waterbesparing

Huishoudens

- waterzuinig 75% betekent: regen+ douchewater hergebruik; 30% bestaand betekent toiletspoeling anders dan drinkwater